

Toimielimet ja valmistelevat viranhaltijat

Vuoden 2022 talousarvion ja vuosien 2023 – 2024 taloussuunnitelman laadintaohjeet

Kunnan toimintaa ja taloutta ohjataan vähintään kolmeksi vuodeksi laadittavalla taloussuunnitelmalla, jonka ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvioon ja -suunnitelmaan otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarviot otetaan bruttomääräisenä. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa asetetaan palvelutoiminnan tavoitteet sekä budjetoidaan tehtävien hoitamisen ja tavoitteiden toteuttamisen vaatimat menot ja tulot.

Koska kuntalain mukaan talousarviossa on toteutettava kuntastrategiaa ja kunnan toiminnan on oltava tavoitteellista ja suunnitelmallista, on valtuuston hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet. Tavoitteet tulee asettaa kaupunginvaltuuston 30.10.2017 hyväksymään kaupunkistrategiaan pohjautuen. Tavoitteiden tulee olla selkeitä ja mitattavissa olevia. Ne on pyrittävä asettamaan myös niin, että ne kattavat tehtäväalueen perustehtävät ja ovat toteutettavissa niihin osoitetuilla resursseilla. Määräraha tai siinä pysyminen tai lakisääteisten velvoitteiden täyttäminen eivät itsessään ole kuntalain tarkoittamia tavoitteita.

Painopiste on toiminnan tuottavuutta kuvaavissa tavoitteissa. Toimielinten tulee asettaa 3 – 5 tavoitetta, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia. Tulosalueille asetettavien tavoitteiden (3 – 5 kpl) tulee tukea toimielimen tavoitteita ja ne ovat toimielimeen nähden sitovia. Toimielinten ja tulosalueiden palvelutoiminnan kuvaus, toiminnan tavoitteet sekä mittarit/tunnusluvut ja niiden tavoitetasot esitetään liitteen 1 mukaisessa muodossa.

Käyttötalouden tuloihin ja menoihin sisältyvät sekä ulkoiset että sisäiset määrärahat ja tuloarviot. Toimielinten luvut esitetään tulo-menolajeittain tuloslaskelman muodossa, minkä lisäksi niiden kokonaiskustannuksissa esitetään pysyvien vastaavien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja vyörytyserät (hallinnon kustannukset). Tulosalueiden luvut esitetään muodossa: tulot, menot, netto (toimintakate).

Henkilöstösuunnitelma laaditaan yhdeksi talousarvion osaksi.

Raami ja sitovuus

Kaupunginhallitus käsittelee kokouksessaan 11.10.2021 talouden tasapainottamisen vaihtoehtoja (VE0 – VE4) ja päättää kokouksessaan vuoden 2022 talousarvion ja vuosien 2023 - 2024 taloussuunnitelmien käyttötalouden raameista.

Käyttötalouden sitovuus valtuustoon nähden on toimielimen menojen ja tulojen erotus, netto (toimintakate). Tulosalueen netto on sitova toimielimeen nähden. Toimielimet hyväksyvät toimialansa käyttötaloussuunnitelmat tammikuun 2022 loppuun mennessä.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin.

Investointiosa

Pitkävaikutteinen meno palvelee tai tuottaa tuloa useampana kuin yhtenä tilikautena ja sen hankintameno on vähintään 10.000 euroa. Hankintamenoon luetaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuvat menot.

Leasingrahoituksella tehtävät hankinnat budjetoidaan ja kirjataan vuosikuluksi käyttötaloulosaan. Kuluvan käyttöomaisuuden hankinnaksi luetaan myös perusparannuksesta aiheutuvat menot, joilla tarkoitetaan esim. sellaisia menoja, joilla omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan, laajennetaan tai saatetaan parempaan kuntoon kuin se kaupungin omistuksessa on alun pitäen ollut. Perusparannusmenot tulee erottaa korjausmenoista, jotka budjetoidaan ja kirjataan käyttötaloulosaan vuosikuluiksi. Joskus rajanveto perusparannusmenon ja korjausmenon välillä voi olla tulkinnanvarainen, mutta lähtökohtaisesti vain perusparannusmeno täyttää investoinnin/aktivointikriteerit.

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet ja määrärahat sekä niihin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot bruttomääräisenä. Useammalle vuodelle jaksottuvien hankkeiden osalta esitetään hankkeen kokonaiskustannusarviot sekä niiden jaksottuminen suunnitelmavuosille. Valtuusto hyväksyy myös hanketta koskevan kokonaiskustannusarvion.

Hankekohtaisena tuloarviona budjetoidaan hankkeeseen saatava rahoitusosuus, joka voi olla valtionosuutta tai muuta rahoitusosuutta. Investointiosaan budjetoidaan myös aktivoitujen pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnistä saatavat tuloarviot.

Investointiohjelma valmistellaan taloussuunnitelmakaudelle ja kahdelle seuraavalle vuodelle eli yhteensä 5 vuodeksi. Investointiesitykset tehdään liitteen 2 mukaisesti.

Raami ja sitovuus

Talouden tasapainottamistyöryhmän esittämän tasapainottamisohjelman mukaan vuoden 2022 nettoinvestoinnit ovat noin 6,8 milj. euroa, vuonna 2023 noin 17,2 milj. euroa ja 12,2 milj. euroa vuonna 2024.

Investointiosan sitovuus valtuustoon nähden on hankkeen tai hankeryhmän menot ja tuloarviot. Hankeryhmään sisältyvät hankkeet ovat sitovia toimielimeen nähden.

Rahoitusosa

Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Toiminnan rahavirta osoittaa budjetoidun tulo-rahoituksen määrän, joka varainhoitovuonna on käytettävissä investointien rahoittamiseen, pääomasijoituksiin ja maksuvalmiuden vahvistamiseen. Toiminnan rahavirtaan ei sisälly budjetoitavia tuloja tai määrärahoja, vaan kaikki rahavirtaan sisältyvät erät ovat siirtoja tuloslaskelmasta tai näiden oikaisuja.

Investointien rahavirta muodostuu investointimenojen ja niihin saatujen rahoitusosuuksien ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotuksesta. Investointien rahavirtaan ei osoiteta määrärahoja ja tuloarvioita, vaan mainitut erät siirtyvät talousarvion investointiosasta.

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja oman pääoman muutokset. Kaikki rahoituksen rahavirran erät ovat määrärahoja tai tuloarvioita. Valtuustoon nähden sitovia eriä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä oman pääoman muutokset.

Konsernin tavoitteet

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteista.

Kaupunginhallitus valmistelee konserniyhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet virkamiesvalmistelun pohjalta.

Talousarvioprosessin eteneminen

Kaupunginhallitus antaa talousarvion laadintaohjeet 11.10.2021

Toimielinten tulee antaa talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksensä 27.10.2021 mennessä ja lähettää ne talousjohtajalle. Tämän jälkeen esitykset

kootaan yhteen ja valmistellaan kaupunginjohtajan talousarvioesitys kaupunginhallitukselle.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän perussopimuksen mukaan neuvottelut toiminta- ja taloussuunnitelmasta käydään elokuun loppuun mennessä kuntien kanssa. Hyvinvointikuntayhtymän talousarvio on käsiteltävä kuntien valtuustoissa ennen kuin yhtymäkokous sen hyväksyy.

Kaupunginhallitus valmistelee talousarvion päättämänsä aikataulun mukaisesti. Kaupunginvaltuusto käsittelee talousarviota marras-joulukuussa niin, että se päättää vuoden 2022 veroprosenteista 17.11.2021 mennessä.

Talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaan liittyvistä asioista antaa lisätietoja talousjohtaja Päivi Määttä, puh. 044 439 3230.

Ari Nurkkala
kaupunginjohtaja

Päivi Määttä
talousjohtaja

LIITTEET

Lomake tavoitteita/mittareita varten, liite 1
Lomake investointiesityksiä varten, liite 2